

ZGORNJE GORENJSKE

Društvo za cerebralno paralizo

Datum: 21. april 2015

POROČILO O ENODNEVNI EKSKURZIJI V PORTOROŽ IN PIRAN

Piran (italijansko: Pirano) je pristaniško mesto na slovenski obali in središče Občine Piran. Leži na samem rtu Piranskega polotoka v neposredni bližini Portoroža. S svojim mediteranskim podnebjem sodi med najtoplejše predele Slovenije. Veliko je sončnih dni. Padavin je malo, med 1000 in 1100 milimetrov. Značilne so mile zime in vroča poletja, temperature se pozimi le redko spustijo pod ničlo. Ime kraja je verjetno grškega izvora in sicer iz posmortaljenega srednjegrškega pridevnika *πυρρανος* 'rdeč', s čimer so poimenovane rdečkaste flišne kamenine na področju Pirana. Manj verjetne so starejše razlage, da ime izhaja iz nekega ženskega grškega osebnega imena *Πυρρα*, keltsko *pyrn*, ki se je v rednem jezikovnem razvoju razvilo iz *bior* - *dun* v pomenu 'vrh hriba' ali iz lat. *pirus* v pomenu 'hruška'. V starih listinah se kraj omenja v začetku srednjega veka v latinščini kot *Pyrrhanum*, približno leta 670 *Piranum*, *Piranom*, *ex Pirano*, 933 *de Pirano*, 974 *Pyranum* in 1282 *Piranum*. Naselje se je začelo razvijati v zgodnjem srednjem veku, v starih zapisih v začetku srednjega veka se Piran prvič omenja v latin. kot *Pyrrhanum*. V 2. polovici 8. stoletja je skupaj z Istro prišel izpod bizantinske pod frankovsko oblast. Leta 840 je bila Istra priključena k Italiskemu kraljestvu, leta 952 kot del Furlanske marke vključena v Nemško cesarstvo, po letu 1209 je imel položaj istrskega mejnega grofa oglejski patriarh. Že od sedemdesetih let 9. stoletja so istrska mesta občasno občutila vpliv Benetk, vendar so se kljub temu, vključno s Piranom, še samostojno razvijala in oblikovala lastno upravo in zakonodajo. Piran je dobil leta 1274 statut, leta 1283 je sprejel oblast Benetk, ki je trajala do propada Beneške republike leta 1797, nato pa je do leta 1918 (s prekinitvijo v obdobju frankovske oblasti) spadal pod Avstrijo. V času francoske oblasti je v njegovi bližini leta 1812 prišlo do pomorske bitke med angleškimi in francoskimi bojnimi ladjami, znane kot bitka pri Piranu. Med svetovnjima vojnama je bilo to področje v Italiji, od leta 1947 do 1954 v coni B Svobodnega tržaškega ozemlja, ko pa je bila ta ukinjena, je Piran pripadel Jugoslaviji. Zavetnik mesta je sveti Jurij. Staro mestno prebivalstvo je bilo romansko, pod vplivom Benetk je v novem veku prevladal beneški govor. Od začetka 9. stoletja so v mestno zaledje prodirali Slovani, ki so se doseljevali tudi v mesto, a njihov vpliv na jezikovno podobo Pirana je bil še več stoletji neznaten. Skladatelj Giuseppe Tartini je imel v Piranu glasbeno šolo, ki so jo obiskovali učenci iz vse Evrope. Naravna gospodarska danost Pirana sta obmorska lega in rodovitno zaledje, ki je že od srednjega veka spadalo k mestu. Na rtu Ronek je mejilo na ozemlje sosednje Izole, na rtu Savudrija pa na umaško območje. Po letu 1954 Kaštel in Savudrija kot južna dela piranskega katastrskega okoliša pripadla LR Hrvaški. Morje je omogočalo ribolov in pomorsko trgovino, zaledje pa pridelavo sadja (grozdje, olive) ter vrtnin. Čeprav so Benetke v tem delu Jadrana nadzirale ves trgovski promet, se je Piran vanj uspešno vključil. To je omogočala proizvodnja kakovostne soli (solarne v Strunjanu, Luciji in Sečovljah), deloma tudi vina in oljčnega olja. Ob razglasitvi Trsta za svobodno pristanišče (1719) je bil Piran hkrati z drugimi istrskimi mesti oškodovan v trgovskem pogledu, kar je zavrlo njegov razvoj. Piransko gospodarstvo je še naprej temeljilo na poljedelstvu, ribištvu in proizvodnji soli, predvsem v sečoveljskih solinah, ki so bile edine primerne za preobrazbo v modernejši obrat. Na območju današnje občine Piran so bile v preteklosti razvite različne gospodarske dejavnosti, prednjačile pa so kmetijstvo, ribištvo, pomorske dejavnosti, trgovina in solinarstvo. Solinarstvo in trgovanje s soljo sta bili tako pomembni za razvoj Pirana, da njuno omembo najdemo že v najstarejših ohranjenih piranskih statutih iz leta 1274. Do prvih večjih zabeleženih tehnoloških izboljšav v solinah je prišlo v 80. letih 14. stoletja, ko je mesto že dodobra sprejelo vladavino Beneške republike. Uvedli so tak način pridelave soli, kot so ga imeli na Paških solinah. Solinarji, mojstri s Paga, so prišli v Piran in pripravili solne bazene za nov način priprave tal v kristalizacijskih bazenih, kavedinih. Postopek vzgoje sedimentne plasti iz alg, sadre in solinskega blata na dnu bazenov za pobiranje soli, imenovane petola, je omogočil pridobivanje čiste in od tedaj za Piran značilno bele soli. Zaradi velikih količin pridelane bele soli in njene kakovosti je imel Piran stoletja dolgo velik ugled in pomen med mediteranskimi proizvajalci soli. Konec 14. stoletja je visoki urad

v Benetkah Magistrato dei sali dovolil piranski komuni in njenim solinarjem, da so lahko pridelali 3.500 modijev soli letno. Na solni bazen je bilo dovoljeno pridelati 2 modija soli, kar v današnjih utežnih enotah pomeni približno 1940 kilogramov. Iz razpoložljivih arhivskih listin lahko sklepamo, da so imeli v piranski komuni 1.750 kristalizacijskih bazenov. Beneška republika je imela monopol nad pridelavo in prodajo soli na svojem ozemlju. Z lokalnimi komunami je sklepala pet ali desetletne pogodbe, imenovane Mercati dei sali, s katerimi je urejala vse dejavnosti v zvezi s soljo ter delitev pridelka in zaslužka. Najstarejša tovrstna pogodba, ki je ohranjena v piranskem arhivu, je iz leta 1375. Količina pridelane soli se je v naslednjih obdobjih večala. Piranski komuni je v obliki dajatev pripadalo 1/7 pridelane soli. V solinah so solinarji delali celo leto. Zaradi oddaljenosti solin od Pirana so gradili solinarske hiše, v katerih so prebivale solinarske družine v času pridobivanja soli in začasno skladiščile družinski solni pridelek. Na še danes aktivnih predelih solin Lera, kjer so v začetku 20. stoletja spremenili način proizvodnje soli, solinskih hiš ni več. Drugače je na opuščenem predelu Sečoveljskih solin, imenovanem Fontanigge, kjer ostanki solinskih hiš še danes dajejo značilen in prepoznaven pečat krajini. Meščani so se v času solne sezone preselili v solinarske hiše, ki so stale v neposredni bližini solnih polj. Tako so imeli dve bivališči: mestno v času zime, pred poletjem pa so se s svojimi ladjicami odpravili v soline, kjer so ob delu dočakali jesen. Bivanje v solinah so si uredili v kamnitih hišah, kjer so imeli vse najnujnejše za življenje in delo na solinah. V temnih kletah so skladiščili pridelano sol, v majhnih izbah so si privoščili kratek nočni počitek. Gospodinje so peklo kruh v posebnem kaminu zadaj za hišo. Kratek izsek iz življenja solinarjev prikazuje Muzej solinarstva, kjer si je mogoče ogledati obnovljeno solinarsko hišo in stari način pridelovanja soli. Za Fontanigge so značilne tudi vetrne črpalke, ki so jih solinarji začeli uporabljati v prvi polovici 19. stoletja in so solinarskemu področju dajale svojevrsten čar. Z njihovo pomočjo so izkoristili moč vetra in prečrpavali vodo iz nižjih v višje predele ter si tako olajšali delo in povečali učinkovitost. V tem obdobju je v piranskih solinah bilo aktivnih okoli 7.000 kristalizacijskih bazenov. Njihovo število se je spremenilo šele z modernizacijo Lere na začetku 20. stoletja. Povezanost Pirana s solinami je močna še danes. Prav Občina Piran s svojimi solinami uvršča Republiko Slovenijo v krog mediteranskih držav, v katerih se še vedno na tradicionalen in naraven način predeluje sol. Iz čiste morske vode, s pomočjo sonca, vetra in truda solinarjev je pridelana sol, na katero je občina Piran vsako leto znova ponosna. S Portorožem in Lucijo je bil Piran v letih 1909 - 1912 povezan s trolejbusom (filobusom), ki ga v letih od 1912 do 1953 zamenjal tramvaj. Danes je kraj povezan z rednimi mestnimi linijami s primestnimi naselji in medkrajevnimi linijami z notranjostjo Slovenije. Z Benetkami je Piran povezan z mednarodno potniško linijo v času turistične sezone. Linijo opravlja ladja DORA.

V soboto 18. aprila 2015 smo se v jutranjih urah odpravili na pot proti Primorski. Naš prvi krajši postanek smo naredili v Casa Veneziana Koper, kjer so nas postregli s toplimi napitki (kava, čaj). Po okrepcilu smo pot nadaljevali do Svetega Petra, po drugi svetovni vojni znan pod imenom Raven, ki je gručasta vas na jugozahodnih obronkih Šavrinskega gričevja. V delu vasi, v zaselku Goreli stoji med drugimi kamnitimi hišami in nad Kalom domačija Sveti Peter 36 ali Tonina hiša. Po izročilu je bila last premožne kmečke družine. Po zadnji lastnici Antoniji Gorela je ime dobil kar ves zaselek. Ob prihodu nas je prisrčno sprejela vodička, s katero smo si ogledali Tonino hišo. Razložila nam je, da je hiša, ki je lep primer istrskega kmečkega stavbarstva in se kot takšna v skoraj vseh pogledih razlikuje od podeželskega (kmečkega) stavbarstva v drugih delih Slovenije. Kakih 500 let stara vrhkletna stavba z dvokapno streho je zidana iz kamna. Ohranjeno kamnito stopnišče se zaključuje z ' baladurjem ', pokrito teraso pred vhodom v bivalne prostore. Na severovzhodni fasadi je viden dimniški, ' kaminski ' prizidek, ki se je nekdaj uporabljal za oljarsko dejavnost. Zunanjo podobo stavbe zaključujejo preprosto obdelani kamnoseški detajli oken in vhodov ter kritina iz korcev. Tudi notranjost stavbe je ohranjena v celoti. Spodnji prostori so pred obnovo hiše služili shranjevanju poljedeljskih pridelkov, v 19. stoletju pa so bili spremenjeni v oljarno. Tonina hiša je dobila ime po zadnji stanovalki, premožni kmetici Antoniji Goreli, ki je že dalj časa pokojna. Po njeni smrti je hiša ostala prazna in nevzdrževana in je bila tik pred tem, da se dokončno sesuje. Po zaslugi Zavoda za spomeniško varstvo Piran se to ni zgodilo. Leta 1979 so stavbo v okviru večje spomeniškovarstvene akcije temeljito obnovili. V akcijo se je vključil tudi Pomorski muzej Sergej Mašera Piran in prav sodelavci tega muzeja so v hiši začeli postavljati etnološko zbirko, na katero bedijo tudi še dandanes. V pritličju, ki zavzema en sam prostor so uredili oljarno z oljčnim mlinom in stiskalnico. Po podatkih je oljarna, kakršna je danes, v tej hiši delovala že v 19. stoletju. Takšen tip oljarne je bil v preteklih stoletjih in v prvi polovici 20. stoletja v Istri zelo razširjen. Pri tehnološkem postopku pridobivanja olja so uporabljali več naprav: mlin za mletje oljk, stiskalnico za stiskanje zmlete oljčne mase, vreteno za zategovanje vijaka stiskalnice in peč s kotlom, v katerem so segrevali vodo. Razporeditev omenjenih naprav je bila strogo namenska in je omogočala smotrno opravljanje dela. Mlin, v katerem so mleli oljke je bil zidan iz kamna v obliki kroga. Vrhnji del je bil plitev krožnik narejen iz večjih kamnitih plošč in z vzdano kamnito konkavno ploščo v sredini. Na leseno vreteno je bil pritrjen mlinski kamen in drog tako da se je kamen dalo vrteti po krožniku. Vreteno s kamnom je največkrat vrtela živina (osel, konj ali vol), v mlinih z manjšimi mlinskimi kamni pa včasih tudi ljudje. Z zmleto maso so napolnili okrogle pletene vreče iz konopljeve ali kokosove vrvi. Zložili so jih na kamnit podstavek pod vijak stiskalnice. Obtežili so jih z lesenimi čoki jih prelili z vrelo vodo in začeli prešati. Olje je odtekalo v kamnite posode. V zasebnih oljarnah so poleg lastnika delali še trije ali štirje oljarji, zvečine sorodniki ali vaščani, včasih pa tudi sezonski delavci iz bolj oddaljenih vasi, ki so se po končani sezoni vračali na svoje domove. Delo v oljarnah je potekalo v zimskem času, ko so dozoreli oljčni plodovi. Nadstropje je razdeljeno na dva rekonstruirana prostora, kmečko kuhinjo z nizkim mediteranskim ognjiščem in sobo. Bivalni del ima odprto

ostrešje, ki nadomešča strop. Velika posebnost strešne konstrukcije so tramovi, iztesani iz hrastovega lesa tako da so uporabljeni tudi deli korenin. Tako so pač izgledale stare domačije v slovenskem Primorju. O tem kako je izgledalo življenje istrskega kmeta v preteklosti pa nam še bolj zgovorno, kot sama razporeditev in velikost prostorov pripoveduje bogata etnološka zbirka, ki se še kar naprej povečuje in dopolnjuje. To pomeni, da ne gre za zvest posnetek takih prostorov v nekem konkretnem zgodovinskem obdobju, ampak so v njih prikazani predvsem predmeti in oprema kakršno so uporabljali v preteklih časih, ko je še živel ognjiščni prostor. Sprva je prevladovala doma narejena oprema ali oprema, ki so jo izdelali vaški obrtniki, sčasoma pa so te izdelke začeli nadomeščati meščansko pohištvo ter drobni predmeti, posoda in pribor iz trgovin. Še v preteklem stoletju so uporabne in okrasne tekstilne predmete, kot vezene prte, zavese in posteljna pregrinjala, ženske izdelovale doma. Etnološki predmeti in orodja se hranijo tudi v gospodarskem poslopju (tam so tudi sanitarije), ki tudi spada k Tonini hiši in nekaj podobnega bi bilo mogoče reči tudi za oljčna in murvina drevesa okoli hiše, saj tudi ta drevesa dopolnjujejo podobo kmečkega doma v Istri. Zaselek, v katerem se nahaja Tonina hiša se imenuje Goreli, torej prav tako kot se je pisala zadnja lastnica hiše, o kateri je govora. Stoji v neposredni bližini vasi Sv. Peter v piranski občini. Je lep primer lokalnega stavbarstva, ki je bilo v preteklosti, bolj kot danes, vezano na uporabo lokalnih materialov in v tesnem sožitju z okolico. Po ogledu smo pot nadaljevali do konca polotoka Seče, kjer smo si ogledali Vrt kaktusov. Ogledali smo si zbirko v kateri naj bi bilo več kot 1500 vrst kaktusov med katerimi najstarejši presegajo starost 50 let, med njimi tudi 54 - letni *Echinocactus grusonii*, ki je zagotovo največji grusonijev ježkar pri nas. Kaktusi so družina rastlin, ki je razširjena le v južni in severni Ameriki. V osrednji Aziji pa raste ena sama vrsta. Kaktusi se lahko pojavljajo v zelo različnih velikostih in oblikah, kar smo lahko videli tudi v Vrtu kaktusov. Osnovne oblike so stebrasta, kroglasta in drevesasta. Kaktusi so večinoma razširjeni v polpuščavah. Spadajo med večletne rastline in živijo od nekaj let do preko 300 let. Rastejo zelo počasi. Rok in Magda Grašič sta znana gojitelja kaktusov iz Seče pri Luciji. Pred več kot štiridesetimi leti sta se tja preselila iz Preserij pri Radomljah in osnovala prvo slovensko gojilnico kaktusov. Z leti je postala vrtnarija znana med ljubitelji kaktusov, saj so prav pri Roku in Magdi prve stike s kaktusi doživeli prvi slovenski zbiralci kaktusov. Vrtnarija je zaradi lepega nasada kaktusov postala tudi znana turistična točka. Za kaktuse je skrbela večinoma Magda, Rok pa se je ukvarjal bolj z vrtom in se v zadnjih letih zelo navdušil nad palmami. Tako v Grašičevem vrtu raste precej zanimivih vrst palm, med njimi tudi nekaj metrov visoka prezimna palma *Jubaea chilensis*. Rok Grašič je v letu 2007 umrl in zapustil veliko zbirko kaktusov in zelo urejen vrt z raznimi zanimivimi eksotičnimi rastlinami. Magda nadaljuje njuno poslanstvo sama. Kaktusi so zaradi nezahtevnega vzdrževanja med bolj priljubljenimi sobnimi (in zunanji) rastlinami. Povedala je, da sta se s pokojnim možem Rokom, vrtnarjem po poklicu, na Obalo preselila pred 48 leti. Prav zaradi njegove ljubezni do rastlin in želje, da bo ustvaril " nekaj drugačnega ". " Ob prihodu sem je bilo tu samo blato, a mož ji je obljubil, da bo tu nekoč raj in obljubo je držal ", se spominja Magda, ki tudi po moževi smrti s ponosom nadaljuje moževo delo. Da je nastal vrt, kot ga lahko vidimo je bilo potrebno veliko ljubezni in odrekanj. Mož je vse rastline v Slovenijo pripeljal osebno, na potovanjih po Južni in Srednji Ameriki (večina kaktusov prihaja iz Mehike) pa se mu je pogosto pridružila tudi Magda. Med zbirko 1.600 vrst kaktusov in debelolistnic smo videli najstarejši grisoni, ki šteje 55 let. Tri leta mlajši *neobuxbaumia polylopha* pa je drugačne vrste rekorder. V višino meri okoli šest metrov, zato so mu izdelali poseben " dimnik ", skozi katerega lahko nemoteno raste. Dobro volje in lepih doživetij smo se poslovili od prijazne gostiteljice in počasi odpravili na avtobus k zasluženemu kosilu v Restavracijo Boem - Marica Žigo s.p. Beli Križ. Uf, nam je teknilo kosilo. Po kosilu smo nadaljevali z ogledom Akvariuma Piran, ki se nahaja Villa Piranesi v kateri ima že več kot štirideset let svoje prostore. Leta 2009 je Akvarij Piran dobil novo podobo in sodobno opremo. V novih in večjih prostorih smo opazovali petindvajset bazenov, ki so osvetljeni z umetno svetlobo. Sistem razsvetljave zajema žarnica » tipa T5 « ter HQI metahalogenske žarnice različnih moči ter temperaturnih barv. Na ta način so morski organizmi prikazani v čim bolj naravnih barvah. Akvarijske posode so različnih dimenzij in volumnov zaradi boljše predstavitve organizmov. V servisnem delu je še sprejemni bazen, v katerem so nameščeni organizmi in živali po ulovu z namenom, da veterinar preveri morebitne poškodbe, prisotnost škodljivcev ali bolezni. Tu se nahaja tudi stekleni karantenski bazen, ki je opremljen z mehanskim in biološkim filtrom, penilko, UV žarki za sterilizacijo in hladilnikom. Zaradi pomanjkanja prostora prečiščuje akvarijsko vodo večji peščeni filter, v kombinaciji z sterilizatorjem - (UV žarki) ter penilko v katero se dodaja ozon. Obstaja tudi možnost uporabe petdeset litrske posode z aktivnim ogljem. Za uravnavanje temperature akvarijske vode uporabljajo dva hladilnika, nameščena na podstrešnem balkonu. V primeru izpada električnega toka se vklopi električni generator, ki skrbi za nemoteno delovanje celega sistema. V slučaju okvare črpalke pa se uporablja zračno puhalo, ki obogati vodo z kisikom. V novem Piranskem Akvariju imajo tudi možnost črpanja sveže morske vode, ki jo uporabljajo za čiščenje peščenega filtra, za nadomeščanje izgubljene vode pri normalnem vzdrževanju in dvakrat na teden, odvisno od vremenskih pogojev menjajo eno desetino akvarijske vode z svežo morsko vodo. Z zadovoljstvom ugotavljajo, da ta sistem in način dela ustreza tudi morskim organizmom, saj so vsi njihovi organizmi zdravi in se dobro počutijo, čeprav so v ujetništvu. Piranski akvarij goji skoraj vse slovenske morske živali: hobotnice, morski psi, brancini, pisane ustnače, glavače, zobatce, alge, posebnosti so tudi zelo redke živali, ki jih drugače skoraj nikoli ne vidimo, kot so morski pajki, rarogi, mali morski ježki, spužve in drugi. Delavci akvarija vsak teden zagotavljajo, da imajo živali svežo morsko vodo, ki jo menjajo s tisto iz morja. Piranski akvarij pa ni samo stavba, ki vzgaja morske živali. Njihovi gojenci so dobili tudi priznanje s tem, ko so jih upodobili na znamkah. Trenutno je izšlo že 5 znamk z morskimi motivi, ki pa jih lahko kupite na poštah. Aquarium Piran - Pirano je bil ustanovljen leta 1964, ko je Društvo akvaristov

Slovenske obale začelo z obnovo stare zgradbe Pomorske in Ribiške šole ob Ribiškem trgu, ki gleda na majhen notranji mandrač. Akvarij je polno zaživel leta 1967, ko ga je prevzela Srednja Pomorska Šola, kot nadaljevanje učnega laboratorija in delavnic ribiškega programa. Ta je imela sedež v isti zgradbi. Aquarium je bil sestavljen iz petindvajset posod, skupnega volumna 12 m³. Aquarium je deloval na enostavnem principu: črpanje vode iz morja v bazen prostornine približno 3 m³, nameščenem na podstrešju stavbe. Iz tega bazena se je voda gravitacijsko spuščala po vodovodnem sistemu do bazenov. Višek vode je ponovno iztekel v morje. Ta način delovanja (odprti sistem) je imel nekaj slabosti: pomanjkanje toka v bazenih, v poletnem času je bila načrpana voda pretopla in posledično revna z kisikom v zimskem času je bila voda prehladna, cevi morskega vodovodnega sistema so bile pogosto zamašene zaradi zaraščenosti z različnimi organizmi, itd. Kljub tem težavam je Aquarium deloval zelo uspešno. Bil je poznan daleč naokrog tako doma, kot tudi v tujini, zaradi pestre in zanimive zbirke organizmov iz lokalnega morja. Za njegovo brežibno delovanje je tedaj skrbel dolgoletni in poznan oskrbnik Zvonimir Kralj. Tedaj je Akvarij deloval samo v mesecih turistične sezone. Delo blagajničarke pa je vrsto let opravljala energična ga. Bolanča Antica. V devetdesetih letih je zob časa že pošteno načel prostore, opremo in ostale inštalacije. Vodstvo Akvarija in Srednje Pomorske Šole je že začelo razmišljati o temeljiti obnovi celotnega Akvarija. Po dolgoletnih pripravah in dogovarjanjih so se leta 2008 začela obnovitvena dela. 12. oktobra 2009 je Akvarij dobil novo podobo in obliko. Naslednji ogled je bil namenjen razstavi Čarobni svet školjk, kjer smo se lahko potopili v globine morja in spoznali bitja, ki so tako raznovrstnih oblik in vzorcev, da bi jim lahko zavidal prav vsak arhitekt. Videli smo lupino največjega polža na svetu, hišice polžev, ki so jih zaradi redkosti smeli nositi samo poglavarji oddaljenih otočij, svetleče lupine, s katerimi so nekoč lahko kupili sužnja, školjke z osupljivimi vzorci, bisere ... Muzej s stalno razstavo Čarobni svet školjk je bil odprt 13. septembra 2011 pod okriljem zavoda MEDITERANUM iz Pirana, zahvaljujoč biologu Janu Simiču, zbiratelju in lastniku velike zbirke školjk in polžev, katere izbrani del je na ogled v muzeju. Razstavo je uredil in obogatil s poučnim besedilom, hkrati je tudi njen strokovni vodja. Muzej Čarobni svet školjk v Piranu je izjemen in edinstven muzej s trenutno okoli 3000 primerki školjk in polžev vseh morij in kontinentov sveta. Posebno mesto in pomen imajo primerki našega slovenskega morja. Vendar v tem pri nas edinem, v svetu pa nadvse redkem muzeju niso zastopani le » morski « predstavniki. Tu so tudi primerki iz rek, jezer, jam ... Družbo jim delajo tudi fosili in bitja, s katerimi si školjke in polži delijo morsko dno, kot so raki, zvezde, ježi ... Niti misliti si ne moremo, kaj vse krasi dna oceanov! Školjke in polži so ena starejših skupin živali na našem planetu. Med evolucijo so se razvili v toliko neverjetnih oblik, si nadeli tako raznolike vzorce in zrasli do tako mogočnih razsežnosti, da je včasih kar težko verjeti, da so nekateri med njimi sorodniki navadnega vrtnega polža, ki ga pozna večina ljudi. V čarobnem svetu školjk smo videli še veliko presenečenj med drugim tudi njihovega Slinko, prikupnega, bistrega in radovednega polžka. Pri nastanku muzeja so sodelovali: Jan Simič - lastnik večjega dela zbirke, postavitve zbirke in besedilo, Slobodan Simič Sime - zasnova muzeja in vodenje projekta, oblikovanje tiskovin in fotografija, Aleš Sedmak - sooblikovanje maskote razstave (Slinko) in velika ilustracija preseka slovenske obale, Matjaž Učakar - sooblikovanje maskote razstave in ilustracija diorama, Marjan Richter, Tihomir Makovec, Tom Turk - podvodna fotografija, Aleš Lavrič - zvočne kulise, Davorin Preisinger - posodil nekaj primerkov redkih fosilov, Valter Žiža - posodil primerke fosilov in školjk in Rajko Slapnik - primerki sladkovodnih in kopenskih mehkužcev. Po ogledu smo se sprehodili še po prelepah ulicah Pirana. Po ogledih je sledila še vožnja proti domu.

Namen enodnevne ekskurzije na Primorsko je bil v prvi vrsti aktivno preživljanje prostega časa, ki je povezano z zabavo, navezovanjem novih poznanstev in spoznavanjem lepote, zanimivosti ter običajev različnih krajev naše države - z namenom razbremenitve družine, pridobivanje novih izkušenj v različnih okoljih in situacijah, druženje, krepitev povezovanja med starostnimi generacijami in sprejemanje drugačnosti, s tem pa želimo invalidnim osebam pomagati pri vključevanju v normalno življenjsko okolje, naučiti jih samostojnega in neodvisnega življenja ter osamosvajanja od staršev, po drugi strani pa pridobivanje novih izkušenj v različnih okoljih in situacijah.

Pripravila:
Vanda Hrovatin

predsednik
Jernej Kocjančič

Društvo SONČEK ZGORNJE GORENJSKE je vpisan v register društev, ki ga vodi Upravna enota Jesenice / zaporedna številka : 168 / matična številka : 1173162 / šifra dejavnosti : 94.991 / davčna številka : 52760545 / E - pošta: soncek@telesat.si naslov: Cesta maršala Tita 65 Jesenice 4270 / telefon : 051 604 - 789 / TRR: 03186 - 1000368041 / Odločba MDDSZ o vpisu v register invalidskih organizacij številka : IO - 017/01